

Misogyni – en stille epidemi i helsevesenet

DEBATT

ANNE TOLLAN

E-post: annetollan@gmail.com

Anne Tollan (f. 1954) er dr.med. og spesialist i fødselshjelp og kvinnesykdommer. Hun er bosatt i Australia.

Forfatter har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

JEANETTE H. MAGNUS

Jeanette H. Magnus (f. 1956) er dr.med. og spesialist i revmatologi, spesialrådgiver ved Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo, og adjunct professor ved Tulane School of Public Health and Tropical Medicine, New Orleans, USA.

Forfatter har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Kvinnehat er utbredt i medisinen, men vi snakker ikke om det. Det må det bli slutt på.

Seksuell trakassering er forbudt. Ifølge likestillings- og diskrimineringsloven § 13 er det definert som «uønsket seksuell oppmerksomhet som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlig, nedverdiggende, ydmykende eller plagsom».

Seksuell trakassering er en form for misogyni. Misogyni er hat eller sterke fordommer mot kvinner. Slike holdninger er utvilsomt en del av hverdagen for kvinner generelt og forekommer i alle lag av befolkningen og på alle arbeidsplasser. Oppropet #utentauhetsplikt blant norske kvinnelige leger og medisinstudenter understreker at dette er et problem også i helsevesenet (1).

Ved søk i Tidsskriftets elektroniske arkiv ga «misogyni» ingen treff, «seksuell trakassering» ti treff og «likestilling og leger» 86 treff. I flere artikler omtales problemer som kan defineres som misogyni: kvinners manglende karriereprogresjon i akademia (2, 3), gravides muligheter for fast jobb (4), seksuell trakassering av danske medisinstudenter (5) og bekymring over at det i fremtiden vil være for mange kvinnelige leger (6).

Stereotype oppfatninger av kjønn og fordommer mot kvinner er ofte underforstått. Kanskje snakkes det for lite om dette i likestillingens Norge. Selv om landet vårt ble rangert som nummer to (etter Island) i *The Global Gender Gap Report 2017*, har vi ifølge rapporten på mange underpunkter en lang vei å gå (7). Den høye rangeringen må ikke bli en sovepute.

Et blikk på misogyni fra «Down Under»

Førsteforfatter bor i Australia, der den formaliserte likestillingen ikke er kommet så langt som Norge. Skandinavia blir der trukket frem som noe å strekke seg etter. Misogyni har imidlertid vært et tema i flere år, illustrert av statsminister Julia Gillards tale i parlamentet i

2012 (8).

Hvordan står det til i helsevesenet? I en sak varslet en ung kvinnelig nevrokirurg om seksuell trakassering (9). Hun vant saken, men til tross for utmerkede referanser fikk hun ikke fortsette sin sykehuskarriere, og hun jobber nå som privatpraktiserende nevrokirurg. Ingen i det offentlige helsevesenet ville ansette en kvinnelig «bråkmaker». Karkirurg Gabriella McMullin, som har skrevet bok om misogyni, har sagt at å gi etter for seksuelle tilnærmelser var enklere enn å rapportere overgriperen (10). Hennes råd til yngre kvinnelige kolleger var: «Do not put yourself in that situation, treat everybody as a potential attacker, and that's a terrible thing to have to do.»

Ifølge en medlemsundersøkelse fra the Royal Australian and New Zealand College of Obstetricians and Gynaecologists fra 2016 hadde bare én av fire av dem som hadde opplevd seksuell trakassering, rapportert hendelsen (11).

Konsekvenser av misogyni

Kvinneforakt rammer både leger og pasienter. Det kan føre til forskjellsbehandling og gi dårligere helsetjenester. Fenomenet er alvorlig i alle deler av medisinen, men en spesiell utfordring innen spesialiteter med overveiende kvinnelige pasienter, som gynekologi og revmatologi.

Vi har begge møtt og observert menns kvinneforakt i ulike profesjonelle situasjoner, så vel kliniske som akademiske. Dette stikker dypt. Christine Wennerås & Agnes Wold skapte i 1997 furore med sin artikkel i *Nature* om nepotisme og sexisme i fagfellevurderinger (12). Spørsmålet er om det er blitt så mye bedre.

Institusjoner styres av lover og regler, men er bygd opp av mennesker. Selv om halvparten av legene i Norge er kvinner, infiserer kvinneforakt arbeidsmiljøet. Dette påvirker norske kvinners liv og helse. Legeforeningen bør spille en aktiv rolle i kampen mot misogyni i det norske helsevesen.

LITTERATUR:

1. Ørstavik R. Årets navn. Tidsskr Nor Legeforen 2017; DOI: 10.4045/tidsskr.17.1101. [CrossRef]
2. Stien R. Kvinner i academia – en trussel mot menn? Tidsskr Nor Legeforen 2014; 134: 736 - 8. [PubMed][CrossRef]
3. Schlichting E, Nielsen HB, Fosså SD et al. Kvinners karriereutvikling i klinisk akademisk medisin. Tidsskr Nor Lægeforen 2007; 127: 2109 - 12. [PubMed]
4. Feiring E. Gravide ingen adgang. Tidsskr Nor Legeforen 2015; 135: 59. [PubMed][CrossRef]
5. Ringnes A. Seksuell trakassering av kvinnelige medisinstudenter. Tidsskr Nor Legeforen 2000; 120: 2339.
6. Feiring E. For mange kvinner på medisinstudiet. Tidsskr Nor Legeforen 27.4.2005. <http://tidsskriftet.no/2005/04/mange-kvinner-pa-medisinstudiet> (18.1.2018).
7. The Global Gender Gap Report 2017. World Economic Forum. <https://www.weforum.org/reports/the-global-gender-gap-report-2017> (18.1.2018).
8. Julia Gillard's misogyny speech. 11.11.2012. <https://www.youtube.com/watch?vSOPsxpMzYw4> (16.1.2018).
9. Tan v Xenos. (No 3) (Anti-Discrimination) (2008) VCAT 584, 11.4.2008. <http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/sinodisp/au/cases/vic/VCAT/2008/584.html?stem=o&synonyms=o&q=caroline%20tan%20chris%20xenos> (16.1.2018).
10. Lillebuen S. Senior surgeon Gabrielle McMullin stands by advice for female doctors to stay silent on sex abuse. The Sydney Morning Herald. 7.3.2015. <http://www.smh.com.au/national/senior-surgeon-gabrielle-mcmullin-stands-by-advice-for-female-doctors-to-stay-silent-on-sex-abuse-20150307-13xzog.html> (16.1.2018).

11. Killen A. From the CEO. O&G Magazine 2016; 18: 9-10.

12. Wennerås C, Wold A. Nepotism and sexism in peer-review. Nature 1997; 387: 341 - 3.
[PubMed][CrossRef]

Publisert: 19. februar 2018. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.17.1107

Mottatt 20.12.2017, første revisjon innsendt 16.1.2018, godkjent 18.1.2018.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2020. Lastet ned fra tidsskriftet.no